

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny dla uczniów klas IV b w roku szkolnym 2022/2023 – Agnieszka Anna Kopycka

Na każdą kolejną ocenę wymagane są wiadomości i umiejętności przewidziane na tę ocenę i na oceny niższe, np. na ocenę dobrą wymagane są umiejętności przewidziane na ten stopień oraz na oceny: dopuszczającą i dostateczną.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą oraz którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Uczeń lekceważy swoje obowiązki, nie chce nadrobić zaległości, nie korzysta z zaproponowanych przez nauczyciela form pomocy. Brak wiedzy i umiejętności uniemożliwia mu naukę w klasie piątej.

Wymagania na ocenę dopuszczającą

I Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich - uczeń:

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji;
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, zaproszenie, przeprosiny;
- wskazuje najważniejsze informacje w przeczytanym tekście, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost;
- rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozumie ogólny sens czytanych utworów;
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym.

2. Odbiór tekstów kultury - uczeń:

- mówi o swoich reakcjach czytelnicznych;
- odróżnia fikcję od rzeczywistości;
- odróżnia elementy fantastyczne od realistycznych;
- określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- zna cechy baśni i legendy;
- wyodrębnia film i spektakl spośród innych przekazów i tekstów kultury.

II Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego - uczeń:

- utrwała znajomość polskiego alfabetu;

- z pomocą nauczyciela liczy litery i głoski w podanych wyrazach;
- zna pojęcia: *część mowy*, *odmienna część mowy*, *nieodmienna część mowy*
- z pomocą nauczyciela porządkuje wyrazy według określonych kryteriów;
- rozpoznaje rzeczownik;
- zapisuje przykłady rzeczowników na podstawie obserwacji najbliższego otoczenia;
- dobiera wspólną nazwę dla podanych grup wyrazów;
- wie, że rzeczownik jest częścią mowy odmianą i że ma określony rodzaj;
- rozpoznaje przymiotnik jako odmianą część mowy, która określa cechy ludzi, przedmiotów, zwierząt, roślin lub wyraża ich ocenę, będącą odpowiedzią na pytania: *jaki? jaka? jakie?*;
- dostosowuje rodzaj przymiotnika do rodzaju rzeczownika;
- dopisuje przymiotniki do podanych rzeczowników;
- zapisuje przymiotniki w odpowiednim rodzaju utworzone od podanych rzeczowników;
- uzupełnia zdania przymiotnikiem w odpowiedniej formie;
- pyta o rzeczowniki;
- poznaje nazwy przypadków i pytania do nich;
- z pomocą nauczyciela zadaje pytania, na które odpowiadają wyróżnione wyrazy;
- z pomocą nauczyciela tworzy odpowiednie formy rzeczowników i przymiotników;
- z pomocą nauczyciela uzupełnia tekst właściwymi formami wyrazu *list*;
- z pomocą nauczyciela tworzy podaną formę rzeczowników i przymiotników;
- zna znaczenie czasownika;
- pyta właściwie o czasowniki;
- wskazuje czasowniki;
- odróżnia czasowniki od innych części mowy;
- zapoznaje się z informacjami na temat nieosobowych form czasownika;
- z pomocą nauczyciela uzupełnia podane powiedzenia bezokolicznikami;
- zapisuje podane formy czasowników;
- zmienia formy liczby mnogiej czasowników na formy liczby pojedynczej;
- zapisuje zdania z czasownikami w różnych czasach;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje czasowniki w różnych czasach;
- wie, że czasowniki występują w różnych osobach, liczbach i czasach;
- z pomocą nauczyciela zmienia formy bezokoliczników na formy osobowe;
- wskazuje formy męskie i żeńskie czasowników;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje przysłówki jako nieodmienną część mowy;
- wymyśla przysłówki odpowiadające na podane pytania;
- stara się odróżniać przysłówki, które mają znaczenie pozytywne, od przysłówków o znaczeniu negatywnym;
- wskazuje wyrazy odpowiadające na pytanie *jak?*;
- zapisuje przysłówki utworzone od przymiotników określających barwy;
- z pomocą nauczyciela dopisuje pasujące przysłówki do podanych czasowników;
- zna pojęcie *wypowiedzenie*;
- z pomocą nauczyciela wskazuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące;
- z pomocą nauczyciela przekształca wypowiedzenia oznajmujące w pytające;
- z pomocą nauczyciela nazywa część mowy, która tworzy zdanie;
- zna pojęcia: *zdania* i *równoważnik zdania*;
- z pomocą nauczyciela odróżnia zdania od równoważników zdań;
- wskazuje czasowniki w formach osobowych;
- z pomocą nauczyciela podkreśla wypowiedzenia, w których występują czasowniki w formie osobowej;
- z pomocą nauczyciela wskazuje równoważniki zdań;

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje w zdaniach czasowniki pełniące funkcję orzeczeń;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje w zdaniach rzeczowniki pełniące funkcję podmiotów;
- zna pojęcia: *orzeczenie, podmiot, związek główny, zdanie*;
- z pomocą nauczyciela wskazuje w zdaniach orzeczenia;
- z pomocą nauczyciela podkreśla orzeczenia / podmioty;
- z pomocą nauczyciela wypisuje z podanych zdań związki główne;
- wie, czym są określenia;
- zna pojęcia: *grupa podmiotu, grupa orzeczenia*;
- z pomocą nauczyciela wskazuje w wyrażeniach wyrazy określające i określane;
- wie, czym jest podmiot i jaką częścią mowy zwykle jest wyrażony;
- wie, czym jest orzeczenie i jaką częścią mowy jest wyrażone;
- z pomocą nauczyciela dodaje określenia do grupy podmiotu lub grupy orzeczenia;
- z pomocą nauczyciela oddziela grupę podmiotu od grupy orzeczenia;
- z pomocą nauczyciela podkreśla orzeczenia w zdaniach;
- z pomocą nauczyciela rozwija podane zdania, dodając określenia do podmiotów i orzeczeń.

2. Zróżnicowanie języka - uczeń:

- wie, czym jest *synonim*;
- z pomocą nauczyciela stara się dopisać przymiotniki bliskoznaczne i przeciwstawne;
- z pomocą nauczyciela nazywa związki frazeologiczne przedstawione w formie ilustracji;
- z pomocą nauczyciela wyjaśnia znaczenie podanych związków frazeologicznych;
- z pomocą nauczyciela formułuje wypowiedź zgodnie z podaną intencją;
- z pomocą nauczyciela wskazuje zdrobnienia w tekście;
- dostrzega różnice w zwrotach stosowanych w zaproszeniach w zależności od adresata;
- stara się dobrać odpowiednie zwroty do zaproszenia w zależności od adresata.

3. Komunikacja językowa i kultura języka - uczeń:

- zna słowo *komunikacja*;
- z pomocą nauczyciela zapisuje słowniczek z wyjaśnieniami najczęściej stosowanych emotikonów;
- próbuje wymyślić własne emotikony;
- wyjaśnia, jakie informacje zostały przedstawione za pomocą rysunków;
- posługując się samymi gestami, „opowiada” o swoich zajęciach pozalekcyjnych;
- z pomocą nauczyciela rozróżnia nadawcę i odbiorcę;
- odróżnia znaki dźwiękowe od znaków obrazkowych;
- próbuje odgadnąć, co oznaczają przedstawione gesty i miny;
- zapisuje parami pasujące do siebie czynności nadawcy i odbiorcy;
- zna pojęcia: *głoska, litera, sylaba*;
- z pomocą nauczyciela wskazuje w wyrazach głoski i litery;
- próbuje dzielić na sylaby;
- stara się stosować intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;
- zna alfabet;
- układa wyrazy w kolejności alfabetycznej.

4. Ortografia i interpunkcja - uczeń:

- zna zasady pisowni nazw własnych;

- stara się poprawnie pisać imiona, nazwiska oraz jednowyrazowe nazwy geograficzne;
- zapisuje wyrazy z *ó* wymiennym i niewymiennym;
- dopisuje wyrazy z zakończeniem *-ów* według podanego wzoru;
- tworzy wyrazy przez dodanie zakończenia *-ówka*;
- zapisuje nazwy miejscowości z zakończeniem *-ów*;
- uzupełnia treść kartki pocztowej, wpisując odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym;
- zapisuje zdrobnienia od podanych przymiotników;
- zapisuje zdrobnienia imion i nazw osób ze swojej rodziny;
- zapisuje podane wyrazy z *u* w odpowiednich miejscach tabelki w zależności od zasady pisowni;
- pod kierunkiem nauczyciela uzupełnia tekst literami *u* i *ó*;
- zna znaki interpunkcyjne;
- zapisuje graficzne odpowiedniki znaków interpunkcyjnych;
- z pomocą nauczyciela stosuje właściwe znaki przestankowe;
- wskazuje w tekście przymiotniki złożone;
- nazywa kolory, używając przymiotników złożonych;
- pod kierunkiem nauczyciela zapisuje przymiotniki złożone;
- wskazuje w tekście wyrazy z *rz* i próbuje do nich dopasować wyrazy, które uzasadniają ich pisownię;
- zna zasady dotyczące pisowni wyrazów z *rz* i *ż*;
- zapisuje wyrazy z trudnościami ortograficznymi;
- z pomocą nauczyciela uzupełnia luki w wyrazach, wpisując *ż*, *rz* lub *sz*;
- zna zasady dotyczące pisowni wyrazów z *ch* i *h* i stara się je poprawnie stosować z pomocą nauczyciela;
- zna zasady dotyczące pisowni form czasu przeszłego czasowników typu *zacząć*, *wziąć*;
- z pomocą nauczyciela stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni form czasu przeszłego czasowników typu *zacząć*, *wziąć*;
- z pomocą nauczyciela tworzy od podanych bezokoliczników formy osobowe czasowników w czasie przeszłym;
- z pomocą nauczyciela uzupełnia tekst, wpisuje *ę* lub *ą*;
- zna zasady pisowni świat i tytułów;
- zapisuje tytuły i nazwy świąt z pomocą nauczyciela.

III Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki - uczeń:

- zna pojęcie *akapit*;
- zna zasady stosowania akapitów;
- z pomocą nauczyciela wskazuje akapit w tekście;
- stara się stosować więcej niż trzy akapity w pisanych pracach;
- stara się krótko wypowiedzieć na zadany temat;
- z pomocą nauczyciela stara się tworzyć logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny.

2. Mówienie i pisanie - uczeń:

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem;

- formułuje proste pytania i udziela prostych pod względem konstrukcyjnym odpowiedzi;
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje;
- wyraża wprost swoje intencje;
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie;
- stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem;
- mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu;
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę;
- za pomocą kilku prostych zdań opisuje obraz, ilustrację, plakat;
- stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym;
- wygłasza tekst utworu z pamięci;
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, zaproszenia, planu ramowego wypowiedzi
- z pomocą nauczyciela tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i obrazu), list, , zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- z pomocą nauczyciela tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- z pomocą nauczyciela redaguje notatki;
- z pomocą nauczyciela stara się napisać opowiadanie związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

IV Samokształcenie - uczeń:

- próbuje korzystać z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzić i selekcjonować informacje;
- doskonalą ciche i głośne czytanie;
- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym;
- stara się poznawać życie kulturalne swojego regionu;
- stara się rozwijać umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną; oraz zasobami internetowymi.

Wymagania na ocenę dostateczną

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich - uczeń:

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- określa temat i główną myśl tekstu;

- oddziela informacje ważne od drugorzędnych;
- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu;
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu;
- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów.

2. Odbiór tekstów kultury - uczeń:

- nazywa swoje reakcje czytelnicze;
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe;
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze;
- określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- wskazuje cechy baśni i legendy w utworze;
- wie, czym jest: wers, zwrotka, rym;
- wskazuje w tekście porównanie, przenośnię;
- wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki;
- zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba;
- przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość;
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym);
- odczytuje morał baśni.

II Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego - uczeń:

- stara się odczytać podane skróty, używając nazw liter;
- zna pojęcia: *alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska*;
- stara się liczyć litery i głoski w podanych wyrazach;
- stara się znaleźć głoski, którymi różnią się podane pary wyrazów;
- rozumie pojęcia: *część mowy, odmienna część mowy, nieodmienna część mowy*;
- stara się porządkować wyrazy wg podanych kryteriów;
- stara się rozpoznać rzeczownik jako odmienną część mowy nazywającą osoby, przedmioty, zwierzęta, rośliny i zjawiska przyrody, odpowiadającą na pytania *kto?* lub *co?*;
- stara się podkreślić / wskazać rzeczowniki wśród podanych wyrazów;
- stara się odmieniać rzeczowniki przez liczby;
- z pomocą nauczyciela określa rodzaj rzeczowników;
- stara się tworzyć / rozróżniać przymiotniki opisujące, oceniające;
- dostrzega różnice między formami tego samego przymiotnika;
- rozróżnia rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej (męski, żeński i nijaki, męskoosobowy i niemęskoosobowy);
- stara się wskazać w tekście przymiotniki;

- stara się ocenić tekst pozbawiony przymiotników;
- stara się znaleźć w tekście przymiotniki wraz z określanymi przez nie rzeczownikami;
- stara się tworzyć od podanych rzeczowników przymiotniki w odpowiednim rodzaju;
- stara się wskazać związek przymiotnika z rzeczownikiem;
- stara się łączyć w pary rzeczowniki z przymiotnikami;
- stara się ułożyć zdania z podanymi wyrażeniami;
- zna nazwy przypadków i pytania do nich;
- odpowiada na pytania, starając się stosować poprawne formy wyrażenia *dobry przyjaciel*;
- stara się uzupełnić tytuły utworów rzeczownikami w odpowiedniej formie;
- rozumie znaczenie czasownika;
- stara się odróżnić czasowniki oznaczające czynności od czasowników oznaczających stany;
- stara się wskazać czasowniki oznaczające stany;
- stara się podkreślić w tekście czasowniki;
- stara się uzupełnić tekst czasownikami bliskoznacznymi;
- stara się wskazać czasowniki ukryte wśród rzeczowników;
- stara się wypisać z tekstu czasowniki w dwóch grupach: wskazujące na wykonawców czynności, niewskazujące na wykonawców czynności;
- stara się odróżnić osobowe formy czasowników od bezokoliczników;
- stara się zamienić nieosobowe formy czasowników w formy osobowe;
- stara się łączyć bezokoliczniki z formami osobowymi tych samych czasowników;
- stara się znaleźć bezokoliczniki ukryte w innych bezokolicznikach;
- stara się określić osobę i liczbę podanych czasowników;
- z pomocą nauczyciela wyszukuje czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym
- próbuje określić wykonawców czynności na podstawie form czasowników
- stara się redagować opis, używając form czasu teraźniejszego
- stara się rozpoznać przysłówki jako nieodmienną część mowy, odpowiadającą na pytania: *jak? gdzie? kiedy?*
- stara się wskazać w tekście / związkach wyrazowych / wśród podanych wyrazów przysłówki;
- stara się tworzyć przysłówki od podanych przymiotników;
- stara się podkreślić przysłówki w wypowiedziach;
- stara się samodzielnie odróżnić przysłówki oceniające dodatnio od przysłówków oceniających ujemnie;
- rozumie pojęcie *wypowiedzenie*;
- stara się policzyć wypowiedzenia w rozmowie;
- próbuje wskazywać wypowiedzenia ze względu na cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące;
- próbuje ułożyć z podanych wyrazów wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- próbuje przekształcić wypowiedzenia oznajmujące w pytające;
- próbuje użyć wypowiedzeń rozkazujących;
- stara się ułożyć wypowiedzenie wykrzyknikowe wyrażające uczucia;
- nazywa część mowy, która tworzy najkrótsze zdanie;
- zastępuje bezokoliczniki czasownikami w formie osobowej;
- stara się przekształcić równoważniki zdań w zdania;
- zna i rozumie pojęcia: *zdanie* i *równoważnik zdania*;
- stara się zmienić wypowiedzi w taki sposób, aby stały się dwoma różnymi zdaniami;
- odróżnia zdania od równoważników zdań;
- stara się przekształcić zdania w równoważniki zdań;
- wskazuje czasowniki w formach osobowych;

- podkreśla wypowiedzenia, w których występują czasowniki w formie osobowej;
- stara się wskazać równoważniki zdań;
- stara się rozpoznać w zdaniach czasowniki pełniące funkcję orzeczeń;
- próbuje rozpoznać w zdaniach rzeczowniki pełniące funkcję podmiotów;
- rozumie pojęcia: *orzeczenie, podmiot, związek główny, zdanie*;
- próbuje wskazać wypowiedzenia, w których brakuje podmiotów / orzeczeń;
- stara się uzupełnić brakujące orzeczenia;
- stara się dopisać podmioty do zdań;
- dobiera do podmiotów odpowiednie formy orzeczeń;
- stara się wypisać związki główne z podanych zdań;
- stara się dopisać orzeczenia w formach czasu przeszłego;
- wskazuje rzeczownik, który pełni funkcję podmiotu;
- stara się połączyć podmioty z odpowiednimi orzeczeniami;
- w związkach wyrazowych stara się wskazać wyrazy określane i określające;
- zna i rozumie pojęcia: *grupa podmiotu, grupa orzeczenia*;
- stara się wskazać w zdaniach podmioty i orzeczenia;
- stara się wskazać w zdaniach związki główne;
- podejmuje samodzielne próby rozwijania grupy orzeczenia i podmiotu przez dodawanie określeń;
- podkreśla podmioty i orzeczenia w zdaniach;
- stara się rozwijać zdania w taki sposób, aby dopisane określenia odpowiadały na podane pytania;
- próbuje oddzielić grupę podmiotu od grupy orzeczenia;
- próbuje wypisać z wiersza określenia oznaczonych orzeczeń;
- z reguły poprawnie podkreśla orzeczenia w zdaniach;
- z reguły rozwija podane zdania, dodając określenia do podmiotów i orzeczeń;

2. Zróżnicowanie języka - uczeń:

- stara się łączyć synonimy podanego wyrazu ze zdaniami, biorąc pod uwagę różnice znaczeniowe;
- stara się dobierać przymiotniki bliskoznaczne;
- zna pojęcia: *wyraz rodzimy i homonim*;
- stara się zastępować w zdaniu wyrazy obce wyrazami rodzimymi;
- stara się dopisać przymiotniki bliskoznaczne i przeciwstawne;
- stara się samodzielnie nazwać związki frazeologiczne przedstawione w formie ilustracji;
- stara się wyjaśnić znaczenia podanych związków wyrazowych;
- stara się sformułować wypowiedź zgodnie z podaną intencją;
- próbuje samodzielnie wyszukać zdrobnienia w tekście;
- dobrać odpowiednie zwroty do zaproszenia w zależności od adresata.

3. Komunikacja językowa i kultura języka - uczeń:

- rozumie znaczenie słowa *komunikacja*;
- stara się ułożyć słowniczek z wyjaśnieniami najczęściej stosowanych emotikonów;
- stara się opisać własne emotikony;
- stara się wymienić sytuacje, w których lepiej porozumiewać się za pomocą gestów i symboli niż przy użyciu słów;

- stara się wyjaśnić, dlaczego na drogach, lotniskach, dworcach i w środkach komunikacji powszechnie stosuje się symbole rysunkowe;
- wyjaśnia sens znaków zastosowanych w SMS-ie;
- stara się wymienić znaki, jakimi posługuje się w podanych okolicznościach;
- stara się wyjaśnić na podstawie rysunku, na czym polega proces porozumiewania się;
- stara się wskazać / określić nadawcę i odbiorcę w podanych sytuacjach;
- stara się określić nadawcę i odbiorcę w podanym ogłoszeniu;
- stara się porządkować grupy znaków według formy i przekazywanej treści;
- stara się zgadnąć znane przysłowia przedstawione za pomocą gestów;
- stara się odgadnąć, co oznaczają przedstawione gesty i miny;
- rozumie pojęcia: *głoska, litera, sylaba*;
- stara się wskazywać w wyrazach głoski i litery;
- dzieli wyrazy na sylaby;
- stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;
- układa wyrazy w kolejności alfabetycznej.

4. Ortografia i interpunkcja - uczeń:

- poprawnie pisze imiona, nazwiska oraz jednowyrazowe nazwy geograficzne;
- stara się uzasadnić pisownię wyrazów z „ó”;
- do podanych wyrazów stara się dopisać takie, w których ó wymienia się na o, e lub a;
- stara się tworzyć nazwiska przez dodanie zakończenia –*ówna*;
- stara się ułożyć zdania z wyrazami rozpoczynającymi się literą ó;
- odszukuje rzeczowniki z zakończeniami typu: *-un, -unek*;
- stara się samodzielnie porządkować podane wyrazy z u i zapisuje je w odpowiednich miejscach tabelki w zależności od zasady pisowni;
- stara się stworzyć zestaw wyrazów z u, których pisowni nie uzasadnia żadna reguła ortograficzna;
- stara się uzupełniać i pisać tekst z wyrazami z u i ó;
- zna zasady stosowania znaków interpunkcyjnych;
- stara się uzupełnić zdania odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi;
- stara się dopisać przymiotniki złożone do podanych rzeczowników;
- zna zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych;
- zapisuje wyrazy z rz po spółgłoskach;
- stara się odgadnąć wyrazy z ż niewymiennym na podstawie podanych znaczeń;
- próbuje dopisać takie formy rzeczowników lub wyrazy pokrewne, w których rz wymienia się na r;
- zna i stara się stosować w praktyce zasady dotyczące pisowni wyrazów z rz i ż;
- zna zasady dotyczące pisowni wyrazów z ch i h i stara się je poprawnie stosować;
- zna i stara się stosować w praktyce zasady dotyczące pisowni form czasu przeszłego czasowników typu: *zacząć, wziąć*;
- tworzy formy osobowe czasowników w czasie przeszłym;
- stara się uzupełnić tekst, wpisując ę lub q;
- stara się samodzielnie i poprawnie zapisywać nazwy świąt i tytuły.

III Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki - uczeń:

- rozumie pojęcie *akapit*;
- rozumie zasady stosowania akapitów;
- wskazuje akapit w tekście;
- stosuje trzy akapity w pisanych pracach;
- stara się wypowiedzieć na zadany temat;
- stara się tworzyć logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny.

2. Mówienie i pisanie - uczeń:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej;
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- formułuje pytania otwarte;
- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych;
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą;
- stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem;
- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym;
- składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry;
- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne;
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni;
- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne;
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens;
- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych;
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)
- z pomocą nauczyciela tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i obrazu), list, , zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- z pomocą nauczyciela tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- stara się tworzyć spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i obrazu), list, , zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- stara się tworzyć plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- stara się redagować notatki;
- stara się napisać opowiadanie związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- samodzielnie zapisuje dialog;
- w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;

IV Samokształcenie - uczeń:

- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi i selekcjonuje informacje.
- wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych..
- poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi.

Wymagania na ocenę dobra

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich - uczeń:

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio;
- wskazuje akapit;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych;
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu;
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi;
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach;
- rozumie funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji.

2. Odbiór tekstów kultury - uczeń:

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze;
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia;
- identyfikuje baśń i legendę;
- rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu;
- rozumie funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście;
- objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście;
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, odróżnia film animowany i aktorski;
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość;
- odczytuje przesłanie utworu.

II Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego - uczeń:

- odczytuje podane skróty, używając nazw liter.
- rozumie pojęcia: *alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska*;
- liczy litery i głoski w podanych wyrazach;
- wyszukuje głoski, którymi różnią się podane pary wyrazów
- porządkuje wyrazy wg podanych kryteriów, popełniając nieliczne błędy;
- rozpoznaje rzeczownik jako odmienną część mowy nazywającą osoby, przedmioty, zwierzęta, rośliny i zjawiska przyrody, odpowiadającą na pytania *kto?* lub *co?* ;
- podkreśla / wskazuje rzeczowniki wśród podanych wyrazów
- odmienia rzeczowniki przez liczby;
- określa rodzaj rzeczowników;
- wskazuje formy podstawowe i rodzaj odmienionych rzeczowników;
- tworzy / rozróżnia przymiotniki opisujące, oceniające;
- rozróżnia / określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej (męski, żeński i nijaki, męskoosobowy i niemęskoosobowy) ;
- wskazuje w tekście przymiotniki;
- ocenia tekst pozbawiony przymiotników;
- na ogół znajduje w tekście przymiotniki wraz z określanymi przez nie rzeczownikami;
- tworzy od podanych rzeczowników przymiotniki w odpowiednim rodzaju;
- wskazuje związek przymiotnika z rzeczownikiem;
- łączy w pary rzeczowniki z przymiotnikami;
- układa zdania z podanymi wyrażeniami;
- odpowiada na pytania, na ogół stosując poprawne formy wyrażenia *dobry przyjaciel*;
- uzupełnia tytuły utworów rzeczownikami w odpowiedniej formie;
- odróżnia czasowniki oznaczające czynności od czasowników oznaczających stany;
- wyznacza drogę, wskazując czasowniki oznaczające stany;
- podkreśla w tekście czasowniki;
- uzupełnia tekst czasownikami bliskoznacznymi;
- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznaczących;
- wskazuje czasowniki ukryte wśród rzeczowników;
- tworzy czasowniki przez dodanie spółgłosek;
- tworzy czasowniki od podanych rzeczowników;
- wypisuje, w większości poprawnie) z tekstu czasowniki w dwóch grupach: wskazujące na wykonawców czynności, niewskazujące na wykonawców czynności;
- odróżnia osobowe formy czasowników od bezokoliczników;
- zamienia nieosobowe formy czasowników w formy osobowe;
- układa zdania z nieosobowymi formami czasowników;
- łączy bezokoliczniki z formami osobowymi tych samych czasowników;
- wyszukuje bezokoliczniki ukryte w innych bezokolicznikach;
- na ogół określa osobę i liczbę podanych czasowników;
- układa zdania, stosując różne formy czasów;
- na ogół poprawnie rozróżnia czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym;
- porządkuje zdania, biorąc pod uwagę formy rodzajów czasowników;
- tworzy formy rodzajów w czasie przeszłym;
- na ogół poprawnie określa wykonawców czynności na podstawie form czasowników;
- na ogół poprawnie tworzy od podanych czasowników odpowiednie formy czasów;
- wyszukuje czasowniki z końcówkami: *-ę, -e, -ę, -em*;

- rozróżnia czasowniki w czasie teraźniejszym i w czasie przeszłym;
- rozpoznaje przysłówkę jako nieodmienną część mowy pełniącą funkcję określenia czasownika, odpowiadającą na pytania: *jak? gdzie? kiedy?* ;
- na ogół poprawnie wskazuje w tekście / związkach wyrazowych / wśród podanych wyrazów przysłówki;
- na ogół poprawnie tworzy przysłówki od podanych przymiotników;
- na ogół poprawnie podkreśla przysłówki w wypowiedziach;
- dobiera odpowiednie przysłówki oceniające pozytywnie lub negatywnie;
- stara się zastąpić podane pary przysłówków bliskoznacznych jednym, którego używa się najczęściej;
- rozumie i próbuje wyjaśnić, czym jest wypowiedzenie;
- liczy wypowiedzenia w rozmowie;
- omawia różnice w sposobie zapisu między poszczególnymi wypowiedzeniami;
- na ogół określa intencje wypowiedzeń;
- dzieli wypowiedzenia na grupy w zależności od celu wypowiedzi;
- określa, co wyrażają wypowiedzenia zakończone wykrzyknikiem;
- układa wypowiedzenia, których można użyć w podanych sytuacjach;
- układa z podanych wyrazów różne rodzaje wypowiedzeń;
- nazywa wypowiedzenia ze względu na cel wypowiedzi;
- wskazuje w wypowiedzeniach pytających wyraz, który pomaga w sformułowaniu pytania oraz w udzieleniu odpowiedzi;
- przekształca wypowiedzenia oznajmujące w pytające;
- układa wypowiedzenia rozkazujące;
- tworzy wypowiedzenia wykrzyknikowe wyrażające uczucia;
- formułuje wypowiedzi pasujące do podanych sytuacji;
- wskazuje różnice między wypowiedzeniami;
- przekształca równoważniki zdań w zdania;
- definiuje równoważnik zdania;
- zmienia wypowiedzi w taki sposób, aby stały się dwoma różnymi zdaniami;
- odróżnia zdania od równoważników zdań;
- przekształca zdania w równoważniki zdań;
- wskazuje czasowniki w formach osobowych
- wskazuje zdania w podanym tekście / wśród wypowiedzeń;
- rozpoznaje w zdaniach czasowniki pełniące funkcję orzeczeń;
- rozpoznaje w zdaniach rzeczowniki pełniące funkcję podmiotów;
- rozumie pojęcia: *orzeczenie, podmiot, związek główny, zdanie*;
- wskazuje wypowiedzenia, w których brakuje podmiotów / orzeczeń;
- wypisuje związki główne z podanych zdań;
- przyporządkowuje wykonawców czynności do poszczególnych zdań;
- dopisuje orzeczenia w formach czasu przeszłego;
- wskazuje rzeczownik, który pełni funkcję podmiotu;
- łączy podmioty z odpowiednimi orzeczeniami;
- z reguły poprawnie wskazuje wyrazy określające i określające
- podaje przykłady par wyrazów, w których określenie odpowiada na podane pytanie;
- z reguły poprawnie wskazuje w zdaniach podmioty i orzeczenia;
- wyjaśnia pojęcia: *grupa podmiotu, grupa orzeczenia*;
- z reguły poprawnie wskazuje w zdaniach związki główne;
- rozwija grupę orzeczenia i podmiotu przez dodawanie określeń;
- rozwija zdania w taki sposób, aby dopisane określenia odpowiadały na podane pytania;
- wypisuje z wiersza określenia oznaczonych orzeczeń;

- oddziela grupę podmiotu od grupy orzeczenia;
- podkreśla związki główne w zapisanych zdaniach;
- podkreśla orzeczenia w zdaniach;
- rozwija podane zdania, dodając określenia do podmiotów i orzeczeń.

2. Zróżnicowanie języka - uczeń:

- oddziela synonimy należące do różnych grup znaczeniowych;
- łączy synonimy podanego wyrazu ze zdaniami, biorąc pod uwagę różnice znaczeniowe;
- dobiera przymiotniki bliskoznaczne;
- zastępuje powtórzenia synonimami;
- rozumie pojęcia: *wyraz rodzimy* i *homonim*;
- zastępuje w zdaniu wyrazy obce wyrazami rodzimymi;
- dopisuje przymiotniki bliskoznaczne i przeciwstawne;
- nazywa związki frazeologiczne przedstawione w formie ilustracji;
- wyjaśnia znaczenia podanych związków wyrazowych;
- formułuje wypowiedź zgodnie z podaną intencją;
- wyszukuje zdrobnienia w tekście;
- wyszukuje zdrobnienia w tekście i próbuje wyjaśnić ich funkcję;
- stosuje odpowiednie zwroty do zaproszenia w zależności od adresata.

3. Komunikacja językowa i kultura języka - uczeń:

- wyjaśnia znaczenie słowa *komunikacja*
- układa słowniczek z wyjaśnieniami najczęściej stosowanych emotikonów
- opisuje własne emotikony
- wymienia sytuacje, w których lepiej porozumiewać się za pomocą gestów i symboli niż przy użyciu słów
- wyjaśnia, dlaczego na drogach, lotniskach, dworcach i w środkach komunikacji powszechnie stosuje się symbole rysunkowe
- wymienia znaki, jakimi posługuje się w podanych okolicznościach
- wyjaśnia na podstawie rysunku, na czym polega proces porozumiewania się
- wskazuje / określa nadawcę i odbiorcę w podanych sytuacjach
- określa nadawcę i odbiorcę w podanym ogłoszeniu
- porządkuje grupy znaków według formy i przekazywanej treści
- na ogół odgaduje, co oznaczają przedstawione gesty i miny
- wyjaśnia pojęcia: *głoska*, *litera*, *sylaba*
- wskazuje w wyrazach głoski i litery
- w większości dzieli wyrazy na sylaby na różne sposoby
- bezbłędnie stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi

4. Ortografia i interpunkcja - uczeń:

- w większości poprawnie pisze imiona, nazwiska, przydomki, pseudonimy, przezwiska oraz jednowyrazowe nazwy geograficzne
- wypisuje z tekstu wyrazy z *ó* wraz z uzasadnieniem ich pisowni
- dopisuje do podanych wyrazów takie przykłady, w których *ó* wymienia się na *o*, *e* lub *a*
- tworzy nazwiska przez dodanie zakończenia *-ówna*

- na ogół układa zdania z wyrazami rozpoczynającymi się literą *ó*
- tworzy nazwy miejscowości przez dodanie zakończenia *–ów*
- tworzy zdrobnienia od podanych przymiotników
- sprawnie odszukuje rzeczowniki z zakończeniami typu: *-un, -unek*
- porządkuje podane wyrazy z *u* i zapisuje je w odpowiednich miejscach tabelki w zależności od zasady pisowni
- tworzy zestaw wyrazów z *u*, których pisowni nie uzasadnia żadna reguła ortograficzną
- na ogół poprawnie uzupełnia i pisze tekst z wyrazami *u* i *ó*
- podaje na ogół informacje na temat zasad dotyczących stosowania znaków interpunkcyjnych
- na ogół poprawnie uzupełnia zdania znakami interpunkcyjnymi
- dopisuje przymiotniki złożone do podanych rzeczowników
- zna i na ogół stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych z *rz* po spółgłoskach
- wymienia wyrazy pisane wyjątkowo z *sz* po spółgłoskach
- dopisuje formy rzeczowników lub wyrazy pokrewne, w których *rz* wymienia się na *r*
- zna i na ogół stosuje poprawnie zasady dotyczące pisowni wyrazów z *rz* i *ż*
- zna i na ogół stosuje poprawnie zasady dotyczące pisowni wyrazów z *ch* / *h*
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni form czasu przeszłego czasowników typu: *zacząć, wziąć*
- na ogół poprawnie uzupełnia wnioski na podstawie porównania wymowy i pisowni czasowników w czasie przeszłym
- tworzy formy osobowe czasowników w czasie przeszłym
- w większości poprawnie zapisuje nazwy świąt i tytuły

III Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki - uczeń:

- rozumie funkcję akapitu w tekście
- stosuje więcej niż trzy akapity w pisanych pracach
- chętnie wypowiada się na zadany temat
- zazwyczaj tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny

2. Mówienie i pisanie - uczeń:

- przedstawia własne zdanie w rozmowie;
- świadomie dobiera intonację zdaniową;
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi;
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu;
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń;
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika;
- gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw;

- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki;
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć;
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów;
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów;
- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennej części mowy w poprawnych formach), fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie);
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu;
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i obrazu), list, , zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu
- redaguje notatki;
- pisze opowiadanie związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- .

IV Samokształcenie - uczeń:

- wybiera informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych
- rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i stara się wykorzystać te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Wymagania na ocenę bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich - uczeń:

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą;
- wskazuje akapit;
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych;
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce;
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach;
- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi i rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu.

2. Odbiór tekstów kultury - uczeń:

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami;
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim;
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu;
- objaśnia funkcję porównań i przenośni w tekście;
- wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy;
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami.

II Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego - uczeń:

- poprawnie odczytuje podane skróty, używając nazw liter
- rozumie i wyjaśnia pojęcia: *alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska*
- poprawnie liczy litery i głoski w podanych wyrazach
- poprawnie zapisuje głoski, którymi różnią się podane pary wyrazów
- poprawnie porządkuje wyrazy wg podanych kryteriów
- poprawnie rozpoznaje rzeczownik jako odmienną część mowy nazywającą osoby, przedmioty, zwierzęta, rośliny i zjawiska przyrody, odpowiadającą na pytania *kto?* lub *co?*
- poprawnie podkreśla / wskazuje rzeczowniki wśród podanych wyrazów
- poprawnie odmienia rzeczowniki i zapisuje je we właściwej formie
- poprawnie tworzy / bezbłędnie rozróżnia przymiotniki opisujące, oceniające
- bezbłędnie rozróżnia / określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej (męski, żeński i nijaki, męskoosobowy i niemęskoosobowy)
- bezbłędnie wskazuje w tekście przymiotniki
- ocenia tekst pozbawiony przymiotników, uzasadnia swoje zdanie

- znajduje w tekście przymiotniki wraz z określanymi przez nie rzeczownikami, określa bezbłędnie ich formę
- poprawnie tworzy od podanych rzeczowników przymiotniki w odpowiednim rodzaju
- wyjaśnia, że forma przymiotnika zależy od formy rzeczownika
- poprawnie łączy w pary rzeczowniki z przymiotnikami
- poprawnie układa zdania z podanymi wyrażeniami
- odpowiada na pytania, stosując poprawne formy wyrażenia *dobry przyjaciel*
- bezbłędnie uzupełnia tytuły utworów rzeczownikami w odpowiedniej formie
- podkreśla w tekście czasowniki
- uzupełnia tekst właściwymi czasownikami bliskoznacznymi
- bezbłędnie wskazuje czasowniki ukryte wśród rzeczowników
- poprawnie tworzy czasowniki od podanych rzeczowników
- poprawnie wypisuje z tekstu czasowniki w dwóch grupach: wskazujące na wykonawców czynności, niewskazujące na wykonawców czynności
- bezbłędnie odróżnia osobowe formy czasowników od bezokoliczników
- bezbłędnie zamienia nieosobowe formy czasowników w formy osobowe
- układa poprawne zdania z nieosobowymi formami czasowników
- bezbłędnie łączy bezokoliczniki z formami osobowymi tych samych czasowników
- bezbłędnie podkreśla bezokoliczniki ukryte w innych bezokolicznikach
- poprawnie określa osobę i liczbę podanych czasowników
- bezbłędnie rozróżnia czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym
- poprawnie tworzy formy rodzajów w czasie przeszłym i przyszłym
- bezbłędnie określa wykonawców czynności na podstawie form czasowników
- poprawnie tworzy od podanych czasowników odpowiednie formy czasu przeszłego, teraźniejszego i przyszłego
- dostrzega czasowniki z końcówkami: *-ę, -e, -ą, -em*
- bezbłędnie rozróżnia czasowniki w czasie teraźniejszym i w czasie przeszłym
- bezbłędnie rozpoznaje przysłówki jako nieodmienną część mowy pełniącą funkcję określenia czasownika, odpowiadającą na pytania: *jak? gdzie? kiedy?*
- bezbłędnie wskazuje w tekście /
związkach wyrazowych / wśród podanych wyrazów przysłówki
- poprawnie tworzy przysłówki od podanych przymiotników
- używa przysłówków oceniających dodatnio i przysłówków oceniających ujemnie w wypowiedziach
- trafnie zastępuje podane pary przysłówków bliskoznacznym jednym, którego używa się najczęściej
- poprawnie przekształca grupy wyrazów tak, aby utworzyły zrozumiałe informacje
- poprawnie określa intencje wypowiedzi
- rozróżnia rodzaje wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące
- poprawnie określa, co wyrażają wypowiedzenia zakończone wykrzyknikiem
- poprawnie układa różne rodzaje wypowiedzi
- bezbłędnie nazywa wypowiedzenia ze względu na cel wypowiedzi
- wskazuje w wypowiedzeniach pytających właściwy wyraz, który pomaga w sformułowaniu pytania oraz w udzieleniu odpowiedzi
- poprawnie przekształca wypowiedzenia oznajmujące w pytające
- poprawnie układa wypowiedzenia wykrzyknikowe wyrażające uczucia
- poprawnie formułuje wypowiedzi pasujące do podanych sytuacji
- poprawnie wskazuje różnice między wypowiedzeniami

- sprawnie przekształca tekst opowiadania, zastępując bezokoliczniki czasownikami w formie osobowej
- poprawnie zmienia wypowiedzi w taki sposób, aby stały się dwoma różnymi zdaniami
- bezbłędnie odróżnia zdania od równoważników zdań
- bezbłędnie wskazuje zdania w podanym tekście / wśród wypowiedzeń
- poprawnie tworzy równoważniki zdań
- poprawnie przeredagowuje tekst, stosując równoważniki zdań
- bezbłędnie rozpoznaje w zdaniach czasowniki pełniące funkcję orzeczeń
- bezbłędnie rozpoznaje w zdaniach rzeczowniki pełniące funkcję podmiotów
- wyjaśnia pojęcia: *orzeczenie, podmiot, związek główny, zdanie*
- poprawnie dobiera do podmiotów odpowiednie formy orzeczeń
- poprawnie zapisuje w formie wykresów związki główne z podanych zdań
- bezbłędnie przyporządkowuje wykonawców czynności do poszczególnych zdań
- bezbłędnie dopisuje orzeczenia w formach czasu przeszłego
- bezbłędnie łączy podmioty z odpowiednimi orzeczeniami
- porównuje pary wyrazów w celu wyciągnięcia wniosków na temat wyrazów określających i wyrazów określanych
- podaje przykłady par wyrazów, w których określenie odpowiada na podane pytanie, zapisuje je w zeszycie według wzoru
- stosuje pojęcia: *grupa podmiotu, grupa orzeczenia*
- bezbłędnie wskazuje w zdaniach podmioty i orzeczenia
- bezbłędnie wskazuje w zdaniach związki główne
- poprawnie rozwija grupę orzeczenia i podmiotu przez dodawanie określeń
- bezbłędnie rozwija zdania w taki sposób, aby dopisane określenia odpowiadały na podane pytania
- poprawnie oddziela grupę podmiotu od grupy orzeczenia
- poprawnie wypisuje z wiersza określenia oznaczonych orzeczeń
- bezbłędnie podkreśla związki główne w zapisanych zdaniach
- bezbłędnie podkreśla orzeczenia w zdaniach
- poprawnie rozwija podane zdania, dodając określenia do podmiotów i orzeczeń

2. Zróżnicowanie języka - uczeń:

- bezbłędnie oddziela synonimy należące do różnych grup znaczeniowych
- poprawnie łączy synonimy podanego wyrazu ze zdaniami, biorąc pod uwagę różnice znaczeniowe
- bezbłędnie dobiera właściwe przymiotniki bliskoznaczne
- bezbłędnie zastępuje powtórzenia odpowiednimi synonimami
- rozumie i wyjaśnia pojęcia: *wyraz rodzimy i homonim*
- poprawnie zastępuje w zdaniu wyrazy obce wyrazami rodzimymi
- bezbłędnie dopisuje przymiotniki bliskoznaczne i przeciwstawne
- wskazuje na związki frazeologizmów z poznaną lekturą
- ciekawie formułuje wypowiedź zgodnie z podaną intencją
- wyszukuje zdrobnienia w wierszu *Miasteczko* i poprawnie wyjaśnia ich funkcję
- bezbłędnie stosuje odpowiednie zwroty do zaproszenia w zależności od adresata

3. Komunikacja językowa i kultura języka - uczeń:

- wyjaśnia znaczenie słowa *komunikacja*
- układa słowniczek z wyjaśnieniami znaczenia różnych emotikonów
- tworzy i opisuje własne emotikony
- wymienia i wyjaśnia sytuacje, w których lepiej porozumiewać się za pomocą gestów i symboli niż przy użyciu słów
- poprawnie wyjaśnia, dlaczego na drogach, lotniskach, dworcach i w środkach komunikacji powszechnie stosuje się symbole rysunkowe
- poprawnie wymienia znaki, jakimi posługuje się w podanych okolicznościach
- poprawnie wyjaśnia na podstawie rysunku, na czym polega proces porozumiewania się
- poprawnie wskazuje / określa nadawcę i odbiorcę w podanych sytuacjach
- poprawnie określa nadawcę i odbiorcę w podanym ogłoszeniu
- poprawnie porządkuje grupy znaków według formy i przekazywanej treści
- bezbłędnie odgaduje, co oznaczają przedstawione gesty i miny
- wyjaśnia pojęcia: *głoska, litera, sylaba*
- wskazuje w wyrazach głoski i litery
- w większości dzieli wyrazy na sylaby na różne sposoby

4. Ortografia i interpunkcja - uczeń:

- bezbłędnie pisze imiona, nazwiska, przydomki, pseudonimy, przezwiska oraz jednowyrazowe nazwy geograficzne
- sprawnie odszukuje wyrazy z *ó* ukryte w innych wyrazach
- bezbłędnie tworzy nazwy miejscowości przez dodanie zakończenia *-ów*
- bezbłędnie tworzy zdrobnienia od podanych przymiotników
- bezbłędnie odszukuje w diagramie rzeczowniki z zakończeniami typu: *-un, -unek*
- bezbłędnie porządkuje podane wyrazy z *u* i zapisuje je w odpowiednich miejscach tabelki
- bezbłędnie tworzy zestaw wyrazów z *u*, których pisowni nie uzasadnia żadna reguła ortograficzna
- bezbłędnie uzupełnia i pisze tekst z wyrazami z *u* i *ó*
- poprawnie wyjaśnia zasady stosowania znaków interpunkcyjnych
- poprawnie notuje w tabeli informacje na temat zasad dotyczących stosowania znaków interpunkcyjnych
- poprawnie uzupełnia zdania odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi
- omawia różnicę w pisowni przymiotników złożonych
- bezbłędnie dopisuje przymiotniki złożone do podanych rzeczowników
- bezbłędnie koloruje kółka / flagi zgodnie z podpisami
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych
- poprawnie zapisuje wyrazy będące wyjątkami dotyczącymi pisowni *rz* po spółgłoskach
- zna i poprawnie stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni wyrazów z *ch / h*
- zna i stosuje w praktyce zasady dotyczące pisowni form czasu przeszłego czasowników typu: *zacząć, wziąć*
- poprawnie uzupełnia wnioski na podstawie porównania wymowy i pisowni czasowników w czasie przeszłym
- bezbłędnie tworzy formy osobowe czasowników w czasie przeszłym
- bezbłędnie uzupełnia tekst, wpisując *ę* lub *ą*
- bezbłędnie zapisuje nazwy świąt i tytuły

III Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki - uczeń:

- wyjaśnia funkcję akapitu w tekście
- świadomie stosuje więcej niż trzy akapity w pisanych pracach
- w ciekawy sposób wypowiada się na zadany temat
- zawsze tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny

2. Mówienie i pisanie - uczeń:

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych;
- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego;
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym;
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką;
- poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym;
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła;
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania;
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu;
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi, -dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka
- tworzy spójne, ciekawe wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i obrazu), list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- z pomocą nauczyciela tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu
- redaguje notatki w różnej formie;
- pisze ciekawe, urozmaicone opowiadanie związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

IV Samokształcenie - uczeń:

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami.
- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Wymagania na ocenę celującą

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą i niższe, a ponadto:

- w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone przez program nauczania w 4 klasie;
- funkcjonalnie posługuje się zdobytymi wiadomościami;
- świadomie i funkcjonalnie używa bogatej terminologii;
- pracuje samodzielnie, nie powiela cudzych poglądów, jest kreatywny;
- jest odczytany, rozumie i wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych przeczytane teksty;
- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty kultury (utwory literackie, dzieła sztuki, filmy);
- formułuje problemy, proponuje, jak je rozwiązać;
- tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne zarówno pod względem treści, jak i formy oraz kompozycji: zachowuje odpowiedni styl wypowiedzi; posługuje się bogatym słownictwem, bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji i ortografii;
- bierze udział w konkursach przedmiotowych i osiąga w nich sukcesy
- bierze udział w konkursach, w których wykorzystywane są wiadomości i umiejętności z języka polskiego

Powyższe kryteria oceniania obowiązują również podczas nauczania zdalnego i hybrydowego.